

Fremsat den 7. april 2010 af Ida Auken (SF), Steen Gade (SF), Anne Grete Holmsgaard (SF) og Ole Sohn (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om vurdering og sikring af byernes grønne områder og af bymiljøet

Folketinget pålægger regeringen at udarbejde forslag til lovbestemmelser m.v. om anvendelse af planlægningsværktøjet »biofaktor« til vurdering og sikring af beskyttelsen af byers grønne områder og bymiljøet i overensstemmelse med nedenstående retningslinjer:

1. Der etableres en pligt til at erstatte grønne områder med andre grønne områder og arealer, når der foreligger et uomgængeligt behov for inddragelse til andet formål.
2. Der etableres et pointsystem, hvor point tildeles efter en grøn arealfaktor: »biofaktor«. For at kunne bygge nyt i et grønt område må byggeriet som minimum have et vist antal grønne point indtjent fra etablering af nye grønne områder og/eller fra grønne tage, flader m.v. i det nye byggeri. Disse regler indføres samtidig med bestemmelser om, at kommuneplaner og lokalplaner fremover skal indeholde krav om anvendelse af en grøn arealfaktor: »biofaktor«. Dette kræver ændringer i planloven.
3. »Biofaktor« indarbejdes i bygningsreglementet, således at de grønne elementer integreres i vurderingen af og kravene til byggeriet.
4. Der tilvejebringes hjemmel for, at en kommunalbestyrelse kan pålægge en grundejer, at et areal, der permanent eller midlertidigt ikke anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne i en kommuneplan eller lokalplan, kan udlægges som midlertidigt grønt område.

Bemærkninger til forslaget

Hensigten med forslaget er at sikre kvalitet i byernes arealudvikling. Samtidig med at kommunerne har fået større ansvar på natur- og miljøområdet, er det nødvendigt at sikre, at offentligt ejede grønne områder i byerne fortsat kan være offentligt tilgængelige og udgøre et væsentligt bidrag til bybefolkningens muligheder for rekreation.

Herudover er det et mål, at der skal være væsentlige samfundsmæssige interesser på spil, der ikke kan tilgodeses et andet sted i kommunen, før man bruger et grønt område til et andet formål end rekreation. Hvis et grønt område ryddes, bør der derfor etableres et nyt område, som inden for en overskuelig tidsramme kan erstatte det område, der nedlægges.

Ved et grønt byområde skal her forstås:

- 1) Det grønne område optræder omkring beboelse eller i en bymæssig kontekst.
- 2) Arealet er offentligt tilgængeligt og har rekreation som et primært formål.
- 3) Arealet indeholder typisk græsarealer med indslag af træ- og buskplantninger, på række, i grupper eller enkeltvis samt eventuelt områder med stauder, sommerblomster og løgplanter.
- 4) Et grønt område kan også optræde som grønne tage, grønne overflader (f.eks. parkeringsarealer), vertikale haver m.v.

Der er behov for en ny og dynamisk beskyttelse, som sætter fokus på at bevare og udvikle byernes parker og grønne områder og dermed forbedre biodiversiteten i de danske byer. Desuden har de grønne arealer en positiv virkning ved kraftige regnskyl, da de forsinker nedsivningen til kloaknettet og dermed giver færre oversvømmelser og skader på bygninger og kloaksystemet. De grønne overflader på bygninger har desuden en kølende virkning og nedbringer CO₂.

Biofaktor – et grønt planlægningsværktøj

Der bør stilles krav til, at bebyggelsen opfylder en grøn arealfaktor – biofaktor. Det er et værktøj, som kan bruges til at måle et areals naturindhold. Områdets økologiske virkning er defineret som det areal af en byggegrund, der på en eller anden vis bidrager positivt til økosystemet i området. Over-

flader som græs, beplantning, grønne tage, asfalt m.v. gives point baseret på de enkelte elementers evne til at bidrage til økosystemets funktion. Hvor f.eks. buske og træer giver høje point, giver brosten færre og asfalt og fliser ingen point. I en biofaktor kan nyttiggørelse eller nedsivning af regnvand, forbedret mikroklima, luftkvalitet, jordforurening m.v. også indregnes.

Biofaktor beskriver således, hvor meget af det samlede byggeprojekts areal som forslås anvendt til områdets naturlige økosystem.

Det foreslås, at der ved udvikling af biofaktorværktøjet tages udgangspunkt i det arbejde foretaget af Statens Byggeforskningsinstitut (SBI), hvor man bl.a. har udarbejdet et værktøj til at beregne biofaktoren, samt at begrebet biofaktor integreres i bygningsreglementet ved den næste revision.

I Malmø, hvor dette system anvendes, er der fastsat en minimumsstandard for, hvad scoren skal være. De fleste steder anvendes en 30-procents-faktor som den ønskelige økologiske værdi. Samlet set handler det for en bygherre om at kompensere for tab af biodiversitet ved anvendelse af beton, asfalt m.v. ved at lave grønne arealer såsom grønne tage, buske eller græsarealer i tilslutning til byggeriet eller ved at bidrage til udvikling af parker m.v. andre steder i byen, så den samlede grønne arealfaktor ikke forringes. Bygherren har dermed mulighed for at gøre brug af hvilken som helst måde til at opnå den fastsatte score.

Grønne arealfaktorer anvendes både i Malmø, Seattle og Korea, men blev oprindeligt udviklet i Berlin i 1994. Også herhjemme har det været brugt i flere sammenhænge, bl.a. i boligområdet Fremtidens Parcelhuse i Herfølge, hvor der har været sat krav om en biofaktor på 60 pct. I et nyt boligområde ved Ravnsborgvej i Køge har man sat krav om en biofaktor på 70 pct. og har benyttet SBI's regneværktøj til at beregne biofaktoren.

Områder, der er under omdannelse, såsom tidligere erhvervsområder, kan, såfremt de er egnede, midlertidigt udnyttes som grønne områder, indtil de planlægningsmæssige og/eller økonomiske forhold har skabt grundlaget for den endelige arealanvendelse. Afhængigt af de økonomiske konjunkturer

stilles mange private projekter som led i byomdannelsen i bero. Dette gælder eksempelvis omdannelsen af Grønttorvet i København, som har været henlagt til parkeringsplads i flere år. Såfremt kommunalbestyrelsen får mulighed for at pålægge grundejeren midlertidigt at indrette arealet til grønt område, undgår man ofte årelange uskønne pladser, hvor tidligere bebyggelse er nedrevet eller blot forfalder.

Byernes grønne områder skal bidrage positivt til opfyldelsen af Danmarks forpligtelser i henhold til biodiversitetskonventionen, og hvor det er muligt EU's Natura 2000-netværk.

Pres på grønne områder

Der er i dag pres på de grønne områder. Det sker på trods af øget bevidsthed om de grønne områders store betydning for sundhed og livskvalitet, øgede ejendomsværdier samt bedre miljø og klima i byerne. Set hvert for sig er det enkelte indgreb måske ikke så alvorligt. Imidlertid kan effekten af flere små indgreb på længere sigt betyde alvorlige konsekvenser.

Flere opgørelser over arealudviklingen i byerne tyder på, at det samlede parkareal er steget, men forøgelsen dækker især over nye anlæg i udkanten af byerne. I de centrale og tættest befolkede dele af byerne har der derimod været en tilbagegang. Det er især alvorligt, fordi vi ved, at afstanden til nærmeste grønne område har afgørende betydning for, hvor meget folk bruger de grønne områder.

Andre vigtige rekreative arealer er allerede beskyttet. Kolonihaverne blev fredet i 2001 og har i dag fortsat en vigtig funktion i forhold til at sikre grønne rekreative områder for byboerne. Skovene er i dag også beskyttede. Vi har således en fredskovspligt, som siger, at »På fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald.« Hertil kommer, at fredskovsplikten som hovedregel kun kan ophæves mod etablering af

erstatningsskov, der sædvanligvis skal være mindst lige så bynær og mindst lige så stor. Fredskovsplikten er dog ingen garanti for, at også naturværdierne bevares, men sikrer kun, at der på arealet er skov, som med tiden danner en sluttet bevoksning.

Nugældende regler ikke tilstrækkelige

Der er i dag to muligheder for at sikre grønne områder i byen. Det ene er naturbeskyttelsesloven, men den har primært til formål at beskytte natur i det åbne land.

Den anden mulighed er planloven. Kommuneplanen kan bruges til at sikre hovedtrækkene i den eksisterende og fremtidige grønne struktur, mens lokalplaner kan fastlægge bindende bestemmelser for udformning af byens grønne rum, torve og pladser. Kommunalbestyrelsen kan til enhver tid gå ind og ændre i bestemmelserne og i udstrakt grad give dispensationer. Dermed er der ingen garanti for, at de langsigtede behov for grønne områder – kvantitativt såvel som kvalitativt – opfyldes.

Økonomiske konsekvenser

Der vil være en mindre udgift til etablering og drift af biofaktorsystemet. Herudover vil der være en række økonomiske effekter, som ikke kan gøres op præcist, såsom en vis fordyrelse af en række offentlige byggerier og en mulig mindre indtægt ved salg af visse kommunalt ejede grunde. Omvendt er det veldokumenteret, at mere natur har en række samfundsøkonomiske fordele, bl.a. fordi der er en større herlighedsværdi ved boliger med gode adgangsforhold til grønne områder, men også i form af mindre stress og færre sygedage. Det gælder efter alt at dømme også for grønnere byer – der vil være kendetegnet ved, at relativt mange mennesker hver dag kan få glæde af det grønne. Færre sygedage vil give en gevinst for de offentlige kasser. Samlet set skønnes det, at den økonomiske gevinst for de offentlige kasser vil være mindst lige så stor som merudgiften.

*Skriftlig fremsættelse***Ida Auken (SF):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om vurdering og sikring af byernes grønne områder og af bymiljøet.

(Beslutningsforslag nr. B 204).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.